

Aan:
De Vaste Commissie voor
Infrastructuur en Waterstaat der Tweede Kamer
Ter attentie van: Griffier mw. J. Rijkers

Afzender:
Initiatiefgroep Tweede Kustlijn

Amsterdam, 27 mei 2022

Betreft: Samenhang HWBP en Kennisprogramma Zeespiegelstijging van het Deltaprogramma

Geachte Leden,

Als deelnemers aan het Kennisprogramma Zeespiegelstijging van het Deltaprogramma (KP ZSS) willen wij onze zorgen kenbaar maken over het mogelijk uiteengroeien van de verdere uitvoering van het Hoogwater Beschermings Programma (HWBP) en de ingrijpende wijzigingen in de hoofdinfrastructuur water.

Deze nieuwe benadering van de hoofdinfrastructuur wordt opgelegd door verandering in het klimaat, met versnelling van de zeespiegelstijging, alsook met frequenter en intenser voorkomende extremen in rivierwaterafvoer, die zowel zeer hoge waterstanden als extreem droge perioden laten zien.

De HWBP-aanpassingen betreffen voornamelijk maatregelen die de huidige hoofdinfrastructuur houdbaar moeten maken tot 2050. Deze houdbaarheid dreigt echter rond en na 2050 snel te desintegreren, zonder dat er zicht is op voorzieningen die passen bij een visie op waterbeheer om heel Nederland op weg naar 2100 en vele decennia daarna geografisch houdbaar, en economisch en sociaal welvarend te houden.

Het huidige maatschappelijk debat over zeespiegelstijging ontwikkelt zich steeds verder in de richting van rampscenario's, of van vergroeningsscenario's die zoveel ruimte voor het water vragen dat de bewoonbaarheid en economische activiteiten in met name West-Nederland verregaand beperkt worden. De brief van de Deltacommissaris dd. 3 december 2021 heeft voor het maatschappelijk debat gewerkt als een ware 'wake up call'. Met als effect dat bij de media en het algemene publiek juist de kwetsbaarheid van de Randstad en van andere laaggelegen gebieden is benadrukt.

Wij vrezen dat de doorwerking van de oplossingsrichtingen die ontwikkeld worden in het KP ZSS niet op tijd beproefd en geselecteerd zullen zijn om effectief ingezet te kunnen worden als dat halverwege deze eeuw nodig mocht blijken. Met name de combinatie van een, in eerste aanleg, beperkte zeespiegelstijging met een ½ m en extremen in de afvoer van rivierwater kan dan tot ernstige overlast en schade leiden. Dit geldt zowel zoetwatertekorten door verzilting en verdroging, als het onder water lopen van grote (bewoonde) gebieden door langer aanhoudende hoogwaterpieken. Zeker als dit gepaard gaat met stormopzet kunnen de gevolgen zeer ernstig zijn.

Als opstellers van het plan voor een gefaseerde aanleg van een [Tweede Kustlijn](#) bepleiten wij dat deze oplossingsrichting nu daadwerkelijk in de discussies van uw Commissie wordt betrokken. Het gaat daarbij zowel om een gebalanceerde afweging tussen 'Oostwaartse oplossingen' qua woningbouw en bedrijfsinvesteringen, en 'Zeewaartse oplossingen' waarbij veilig leven en werken in West Nederland mogelijk blijft, alsook om het vermijden van onnodige uitgaven voor hoogwaterbescherming.

De Tweede Kustlijn kan een zeespiegelstijging van 8 m keren. De zeekering wordt aangelegd op 25 km voor de huidige kust. Het plan voorziet in een met verschillende bekkens opgebouwde, in zand

opgespoten duinenrij (+19 m NAP) met hierachter -voor extra versteviging- een gemiddeld 3,5 km brede, op +5 m NAP opgespoten kuststrook.

Dit zandlichaam kan, waar gewenst, landinwaarts verbreed worden. Daarmee biedt het unieke ruimte aan wonen (ook drijvende woningen), werken en recreatie. In het bijzonder zijn verder meeliftende grote projecten kostenefficiënt te realiseren, zoals vliegveld in zee, zeehavenfaciliteiten, energie-opwekking (valmeren), waterstoffabrieken, hoge-snelheids-verbindingen etc..

Bij het pleidooi voor een tijdige afweging speelt ook dat uw Commissie geen onnodige uitgaven zal doen voor hoogwaterbescherming achter de huidige basiskustlijn. Bepaalde investeringen in het HWBP, met name voorziene dijkverhogingen langs de rivieren, kunnen overbodig zijn als het verstandiger blijkt om delen van het project 'Aanleg Tweede Kustlijn' rond 2050 gereed te hebben.

Zo biedt het realiseren van een tweede kustlijn voor de Zuidwestelijke delta vergaande voordelen voor het bufferen van extreme rivierafvoer van Maas, Waal en Lek en voor het vasthouden van zoet water. Het inrichten van een opvangbekken voor de kust levert door zijn blijvend laag gehouden peil en passieve bescherming niet alleen een vrije en veilige uitloop van de rivieren - wat dijkverhoging in het benedenrivierengebied overbodig maakt-, het levert ook extra veiligheid in dit gebied dat zeer kwetsbaar is voor zeespiegelstijging.

Om oplossingen als hierboven aangegeven tijdig te kunnen inzetten (volgens IPCC-scenario's kan die noodzaak al rond 2040 ontstaan) zou nu al begonnen moeten worden met een aantal proefprojecten (zie bijlage). De resultaten van deze proefprojecten moeten bekend zijn voordat de feitelijke planvorming ontwikkeld kan worden. Vervolgens vragen besluitvormingsprocessen over zo'n fundamenteel onderdeel van de hoofdinfrastructuur veel tijd. Daarbij geldt 2040 als waarschijnlijke deadline om met de dan noodzakelijk geworden uitvoering te beginnen.

Wij verzoeken uw Commissie om het gevraagde onderzoeksbudget van € 10 miljoen (vanaf 2022) hiervoor te alloceren. Deze investering omvat 3 pilots:

- 1) een verkennend ontwerp van de mogelijke ruimtelijke inrichting van het nieuwe land;
- 2) uitvoering van strategische sedimentatie *-building with nature-* in de Voordelta (Banjaard-gebied);
- 3) laboratorium praktijktest drijvende golfdempers als alternatief voor de huidige methode van zandsuppletie.

Deze pilots leveren op korte en middellange termijn duidelijk rendement op door bescherming van het achterland van het Banjaard-gebied, door beter zicht op noodzakelijke HWBP-projecten, en door de efficiëncy-effecten van meeliftende grote infrastructuurprojecten en industrie.

Met klem wijzen wij er op, dat het in uitvoering nemen van de eerste fase van het plan Aanleg Tweede Kustlijn, aanvulling mét, of uitwijk náár eventuele andere oplossingsrichtingen niet in de weg staat.

Het krimpende tijdvenster voor bescherming tegen de gevolgen van zeespiegelstijging, alsmede de behoefte aan evenwicht in het nu losgemaakte maatschappelijk debat, maakt ons inziens deze stap noodzakelijk.

Namens de Initiatiefgroep Aanleg Tweede Kustlijn.

ir. D. Butijn

H. Pauli

Bijlage: *Budgetraming onderzoekspilots voorbereidingstraject Tweede Kustlijn*

Budgetraming onderzoekspilots voorbereidingstraject Tweede Kustlijn

Een zeespiegelstijging van meer dan 2m in 2100 (IPCC R.C.P. 8.5) maakt het noodzakelijk te investeren in voorbereidingen voor een zeevaartse oplossing, die de bewoners van West-Nederland voor de komende generaties veiligheid en voorspoed biedt.

Om dit mogelijk te maken dient op korte termijn (2022) een onderzoeksbudget van € 10 miljoen vrijgemaakt te worden voor onderdelen van een 'Tweede Kustlijn', te weten een verkennend ontwerp, praktijktests en een laboratoriumtest. Aansluitend (2025) op de laboratoriumtest wordt een budgetaanvraag voor een praktijktest voorzien van nog eens € 10 miljoen.

Elementen:

1. Verkennend ontwerp, uit te voeren door ingenieursbureaus/bureaus landschappelijke inrichting/kennisinstituten in samenwerking met Deltaprogramma/Rijkswaterstaat.
Eindresultaat: Voorontwerp van tweede kustlijn, met uitwerking op hoofdlijnen van waterbouwkundige en ruimtelijke inrichting, waaronder meeliftende functies (energietransitie, woningbouw, natuur, etc.), fasering en kostenraming.

Looptijd: 1 jaar, start 2022

Te besteden mandagen: 1000

Budget: **€ 1,5 mln**

2. Pilot strategische sedimentatie-/bezinkingsprocessen Voordelta.

'Building with Nature' is een belangrijk principe waarop de bouw van de tweede kustlijn is gebaseerd. Bezinkingsprocessen, die nu reeds relatief kleinschalig in de Voordelta plaatsvinden, kunnen met een eenmalige strategische suppletie én versterking met natuurlijke middelen (eco-engineering) worden versneld en daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de vorming van een nieuwe kust in zee (het zogeheten 'Banjaard-experiment').

Eindresultaat: In de praktijk (Voordelta) bewezen methode van stimulering natuurlijke sedimentatie.

Looptijd: 5 jaar, start 2022 Studie, begeleiding en rapportage in mandagen: 500

Uitvoeren/gericht opspuiten zandplaten in Voordelta en periodiek uitvoeren van metingen.

Budget: **€ 5,5 mln**

3. Pilot drijvende golfdempers.

Essentieel onderdeel van een tweede kustlijn is de bescherming van deze kust zelf. Momenteel beschermen wij onze kustlijn o.a. met zandsuppleties. Maar bij een steeds sneller verlopende zeespiegelstijging kunnen zandsuppleties grootschalige kustafslag niet meer voorkomen. Uit studies bij TUDelft blijkt dat drijvende golfdempers voor de kust een duurzaam alternatief kan zijn.

Voorstel is **(A)** op basis van deze voorstudies een afrondende studie en een laboratorium praktijktest uit te voeren, en aansluitend hierop (B) een praktijktest op ware grootte uit te voeren met verschillende prototypes op een locatie voor de Nederlandse kust (mogelijk aansluitend op Pilot 2).

A. Eindresultaat: *Afrondende studie en praktijkpilot op laboratoriumschaal.*

Looptijd: 2 jaar, start 2022

Te besteden mandagen studie: 500

Bouw pilot en begeleiding (waterloopkundig) laboratorium gedurende 1,5 jaar à € 5.000,- per dag.

Budget: **€ 3 mln**

B. Eindresultaat: *prototype praktijktest op ware grootte.*

Looptijd: 3 jaar, start 2025

Begeleiding en rapportage in mandagen: 600

Bouw 5 prototype golfdempers, incl. transport naar testlocatie en verankering à € 1,8 mln.

Budget: **€ 10 mln**

Budgetaanvraag 2022 initiële pilots: € 10 mln Budgetvoorziening 2025: test prototype: € 10 mln

D. Butijn/H.Pauli/adviesgroep Borm&Huijgens/I. Duijnhouwer/KennisCommunityOosterschelde – 20220429